

Sandåterförsel – Skånes kust

Länsstyrelsen Skåne | 010-224 10 00 | skane@lansstyrelsen.se

Östersjön och Västerhavet

Bild: Enklare form av sandåterförsel. Länsstyrelsen Skåne

Bild: Muddringsränna i Lundåkrabukten, Länsstyrelsen Skåne.

Projektområde

Projektet berör olika delar av vad som skulle kunna kallas sandåterförsel. Efterfrågan på marin sand är stor och användningsområdet är stort. Det används bland annat inom byggnadsindustri men även till kusterosionsskydd genom strandfodring med mera. Marin sand räknas som en ändlig resurs som det ska hushållas med.

I många småbåtshamnar sker muddring varje år för att bland annat bibehålla rätt vattendjup i inseglingssännen. De uppmuddrade massorna är till stor del rena sandmassor som vanligtvis dumpas ute till havs. Istället för att dumpa massorna skulle de kunna ses som en tillgång som till exempel att lägga på badstränder för att tillgodose friluftslivet vilket många kustkommunerna har behov av.

På flera platser runt Skånes kust har det historiskt skett sandsugning. Exploateringen har på vissa platser skapat större ”oläkta sår” i bottenstrukturen där organiskt material ansamlas och skapar syrgasbrist. Flera av dessa områdena har utgjort viktiga reproduktions eller uppväxtplatser för fisk. Rena sandmassor kan eventuellt användas för att återställa dessa sår på havsbotten.

Projektet har därför som mål att försöka koppla ihop ”överblivna” rena sandmassor med åtgärder där behov finns.

Länsstyrelserna

Orsak till åtgärder

Rena sandmassor är sim tidigare nämnts en bristvara som det bör hushållas med. Att göra sanduttag på havsbotten medför alltid en påverkan på botten vilket gör det extra intressant att försöka ta tillvara den sand som hanteras i till exempel inseglingsrännor och liknande. Sandmassorna kan ses som en resurs istället för ett avfall.

Vi vill skapa ett system, en enkel databas, för att få en överblick över den sand som muddras eller på annat sätt tas upp från kustområdena. I databasen sammanställs var sanden tas upp samt hur stora mängder det rör sig om.

Det kommer även att göras en inventering av sandsugningsområden. Kommunernas behov av sandpåfyllning tas fram och sammanställs. Kartläggningen används sedan som underlag för att hitta lämpliga projekt för sandåterföring. Projekten kan antingen vara att utjämna gamla sandsugningshåll, fylla i andra sår på havsbotten eller fylla på sand på stränder.

Vad vi vill förbättra

Delvis vill vi förbättra de områden som har exploaterats och minska skadliga konsekvenser av berörda verksamheter. Vi har även ambitionen att skapa ett system där man kan hantera sandmaterial som en resurs istället för något som ska kvittblivas. Prövningar, åtgärder och verksamheter skulle kunna synkroniseras på ett bättre sätt.

Databasen skulle också kunna vara en plats där kommuner/organisationer skulle kunna få föra in sina behov/önskemål om sand i förväg. Detta skulle ytterligare kunna driva på för praktiska "win-win-lösningar" när sand behöver muddras bort.

Planerade åtgärder och aktiviteter

En enkel databas skapas där tillgängliga sandmassor registreras för att kunna användas på andra platser i någorlunda närhet längs kusten. Tillgänglig sand kan vara områden med rena sandmassor som behöver muddras/rensas tillfälligt eller återkommande. I det fall sanden behöver spridas till många lokaler kommer sannolikt bidrag behöva lämnas för extra transportkostnader, ökad tidsåtgång samt utmärkning av exakta tippningsplatser. Dessa kostnader kommer till viss del kunna täckas av de fiskeavgiftsmedel som dömts ut för åtgärder i havet vid hamnbyggnation och utfyllnader.

Inventeringen av exploaterade områden där sanduttag eller annan verksamhet påverkat havsbotten är tänkt att fastställa vilka behov det finns av återställelse.

Ett eller flera pilotprojekt kommer att genomföras för att testa och utvärdera om metoden med rena sandmassor från muddring för att återställa äldre exploateringsområde fungerar.

Databasen bygger på köpes/säljes-konceptet med två kategorier - behöver avlägsnas och önskas tillföras. Uppgifter som behöver ingå i databasen är t ex kornstorlek, föroreningshalt och mängd.

Det är en stor resursvinst att inte behöva använda nytvunnet material och att inte behöva dumpa omhändertaget material. Det är helt i linje med ett hållbart miljötank och kan vara ytterligare argument emot nya marina sandtäkter.

Planerad uppföljning

Effekterna av de genomförda pilotprojekten kommer bland annat följas upp med marinbiologiska undersökningar i form av undervattensfilmning. Områdena filmas före och efter åtgärden för att kunna se hur området förändras.

Även databasen/registret kommer följas upp och utvärderas om och hur den fungerar. Fungerar systemet kommer det att fortsätta att utvecklas och arbetas in i prövningar, verksamheter mm. Dessutom kan kunskaperna och tillvägagångsättet spridas till andra län där liknande behov finns.

I samverkan med

Projektet har syftet att koordinera olika verksamhetsutövare, myndigheter, kommuner m.fl.

Länkar

www.lansstyrelsen.se/skane